

Sygn. akt **XX GC 770/15**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XX Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Falkowska

Protokolant: sekretarz sądowy Hanna Nowicka

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą we W.

przeciwko (...) P - (...) S.A. w M. (Grecja)

o zapłatę

orzeka:

1. zasądza od (...) P - (...) S.A. w M. (Grecja) na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą we W. kwotę 225 000 zł (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 8 maja 2014 roku do dnia zapłaty;
2. obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda kosztów procesu, przy czym szczegółowe ich wyliczenie pozostawia referendarzowi sądowemu.

SSO Iwona Falkowska

XX GC 770/15

UZASADNIENIE

Powód - (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W. (dawniej: H.+ (...) Sp. z o.o.) W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) P - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w M., kwoty 225 000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 8 maja 2014 roku do dnia zapłaty. Jako podstawę żądania powód wskazał § 5 aneksu z dnia 1 sierpnia 2012 roku, w którym pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powoda uzgodnionej kwoty w wysokości 450 000 złotych tytułem pokrycia kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń (transport, montaż), płatnej w dwóch równych ratach: a) 50% przed mobilizacją w 2013 roku i b) 50% wraz z ostatnią fakturą za roboty wykonane w 2013 roku. Ponieważ pozwany, zapłacił powodowi dotychczas jedynie 50%, tj. kwotę 225 000,00 złotych, wniesienie niniejszego pozwu o zapłatę z wnioskiem o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym stało się w ocenie powoda konieczne i uzasadnione, bowiem dotyczy kwoty pozostałej części kwoty, określonej w § 5 Aneksu nr (...) do umowy podwykonawczej,

Pozwany - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w M. – wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, iż ustalone w § 5 aneksu koszty mobilizacji i demobilizacji sprzętu były faktycznie niższe, i że uiszczona przez pozwanego dotychczas na poczet tych kosztów kwota 225 000 zł – wyczerpuje całą należność, w związku z czym pozwany nie jest zobowiązany do zapłaty drugiej części wskazanej w § 5 kwoty, a objętej niniejszym pozwem.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód, działający jako Podwykonawca, zawarł z Pozwanym jako Generalnym Wykonawcą, Umowę podwykonawczą z dnia 15 lutego 2012 roku, nr (...) na realizację robót budowlanych w ramach realizowanego przez Pozwanego zamówienia publicznego pt.: "Zaprojektowanie i wykonanie autostrady (...) na odcinku R. (bez węzła) -K. długości 22 km".

W związku ze zmianą terminów wykonania robót, w dniu 1 sierpnia 2012 roku strony zawarły Aneks nr (...) do w/ w Umowy podwykonawczej, na podstawie którego uregulowały m.in. wysokość i terminy zapłaty należnej powodowi rekompensaty za straty, jakie poniósł powód w związku z nieosiągnięciem planowanej produkcji (§ 6 aneksu) i kosztów związanych z mobilizacją i demobilizacją maszyn i urządzeń (§ 5 aneksu) .

Zgodnie z treścią §5 Aneksu nr (...), Pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz Powoda uzgodnionej kwoty w wysokości 450 000 złotych tytułem pokrycia kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń (transport, montaż), przy czym - zgodnie z ust. 2 paragrafu 5 - w/w kwota miała zostać zapłacona Powodowi w dwóch równych ratach: a) 50% przed mobilizacją w 2013 roku i b) 50% wraz z ostatnią fakturą za roboty wykonane w 2013 roku.

Z powyżej kwoty Pozwany, zapłacił Powodowi dotychczas 50% tj. kwotę 225 000,00 złotych, w toku wzajemnych rozliczeń stron związanych z rozliczeń robót i usług podwykonawczych. Pozwany upoważnił Powoda do rozliczenia zobowiązań wobec innych podmiotów, wobec których Pozwany miał zobowiązania z tytułu wykonanych przez nich prac.

W dniu 2 kwietnia 2014 roku powód wystawił pozwanemu notę obciążeniową na pozostałą do uregulowania kwotę w wysokości 225 000,00 złotych, płatną w terminie 30 dni od daty jej doręczenia pozwanemu, to jest od 7 kwietnia 2014 roku. Termin zapłaty upłynął bezskutecznie.

(okoliczności bezsporne, aneks nr (...) k. 6, pismo pozwanego z dnia 20.03.2013 roku – k.8, nota obciążeniowa z dnia 02.04.2014 roku wraz z dowodem ich nadania i doręczenia pozwanemu w dniu 07.04.2014 roku – k. 9)

Z uwagi na brak zapłaty wskazanej wyżej należności, jak i faktury VAT nr (...) z 2 kwietnia 2014 roku z tytułu wykonania robót budowlanych w ramach inwestycji, powód wystąpił do zamawiającego - Skarbu Państwa - Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad z żądaniem zapłaty należności wskazanych w wezwaniu do zapłaty z dnia 8 maja 2014 roku. Zamawiający - Skarb Państwa - (...) uznał swoją odpowiedzialność za zapłatę należnego Powodowi wynagrodzenia w ramach solidarnej odpowiedzialności pozwanego Generalnego Wykonawcy i zobowiązał się do zapłaty kwoty z faktury VAT nr (...) z 2 kwietnia 2014 roku.

(wezwanie do zapłaty z dnia 08.05.2014 r. wraz z dowodami nadania i doręczania ich pozwanej – k.11, wezwanie do zapłaty (...) z dnia 20.05.2014 r. wraz z dowodami nadania i doręczania – k.14, pismo (...) z dnia 05.06.2014 roku – k.15)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne i zasługiwało w całości na uwzględnienie.

Bezsporne jest w niniejszej sprawie, że strony podpisały Aneks nr (...), w którym w pozwany zobowiązał się zapłacić na rzecz powoda ustaloną przez strony kwotę w wysokości 450 000,00 złotych, płatną w dwóch równych ratach, tytułem pokrycia kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń, i że Pozwany zapłacił Powodowi dotychczas jedynie 50% tej kwoty, a pozostałej części w wysokości 225 000 zł, objętej niniejszym pozwem, pozwany nie uiścił.

Pozwany twierdzi, że nie jest zobowiązany do zapłaty powyższej kwoty, ponieważ „dotychczas zapłacona przez niego kwota 225 000 zł tytułem pokrycia kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń strony powodowej, wyczerpała całą należną z tego tytułu kwotę. Pomimo tego, że pozwany zgodził się pierwotnie zapłacić kwotę 450 000,00 złotych, to na późniejszym etapie okazało się, że zapłacona przez pozwanego połowa z ww. kwoty stanowiła naprawienie szkody poniesionej przez powoda z tego tytułu w całości” (k.272).

Dalej pozwany wywodzi, że odpowiada jedynie za straty, które powód w rzeczywistości poniósł, a które zostały w całości pokryte poprzez dotychczasową płatność 225 000 zł. Ustaloną w aneksie kwotę 450 000 zł pozwany uważa za nierynkową i nieodzwierciedlającą rzeczywistych kosztów powoda (k.272). Celem wykazania powyższych twierdzeń pozwany zgłosił wniosek dowodowy o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków K. P. i A. C., jak również dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa i kosztorysowania, który na podstawie zeznań świadków i dokumentów sporządzi opinię „na okoliczność ustalenia wysokości kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń (transport, montaż), jakie musiała ponieść strona powodowa w związku z zawarciem Aneksu nr (...) do umowy” (k.27--271).

Stanowisko pozwanego jest błędne.

W § 5 Aneksu, strony wykreowały zobowiązanie do zapłaty kwoty 450 000 zł. Aneks nr (...) obejmuje materialnoprawne oświadczenia woli stron, które nigdy nie były przez pozwanego kwestionowane.

Pozwany nie powołał się na wady oświadczenia woli i nie wykazał, by złożone oświadczenie było nieważne lub bezskuteczne. Brak jest zatem podstaw do uznania, że zobowiązanie do zapłaty kwoty 450 000 zł, wykreowane w sposób jasny przez strony w § 5 aneksu, nie istnieje lub istnieje w innej – niż wynikająca wprost z dokumentu – wysokości. Przeczy temu treść dokumentu w (aneksu nr (...)), który został sformułowany w sposób jasny i nie budzący żadnych wątpliwości interpretacyjnych.

Słusznie zauważa powód, że na przeszkodzie prowadzeniu postępowania dowodowego w zakresie wymaganym przez pozwanego, stoi nie tylko nie budząca wątpliwości treść dokumentu i ograniczenia wynikające z art. 247 k.p.c., ale też zasada pacta sunt servanda oraz zakaz venire contra factum proprium nemini licet (co znaczy "nie wolno występować przeciwko temu, co wynika z własnych czynów"). Odmienna interpretacja godziłaby w pewność obrotu prawnego, pozwalając stronom na podważanie uzgodnionych w treści umów warunków, np. czynszu najmu, czy ceny zakupu.

Zgodnie z art. 247 k.p.c. dowód ze świadków lub z przesłuchania stron przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu obejmującego czynność prawną może być dopuszczony między uczestnikami tej czynności tylko w wypadkach, gdy nie doprowadzi to do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej pod rygorem nieważności i gdy ze względu na szczególne okoliczności sprawy sąd uzna to za konieczne.

W niniejszej sprawie nie wystąpiły żadne szczególne okoliczności, które kazałyby uznać za konieczne przeprowadzenie dowodów przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu.

Treść oświadczeń woli złożonych w Aneksie nr (...) do Umowy stanowi osnowę dokumentu, a zatem środek dowodowy zmierzający do wykazania nieistnienia zobowiązania (długu) lub istnienia w innym wymiarze niż jednoznacznie opisany i wskazany, jest dowodem skierowanym przeciwko lub ponad osnowę tego dokumentu, a ponadto zmierza do obejścia formy jaką strony zastrzegły dla zmiany umowy. Skutki formy pisemnej dla celów dowodowych przejawiają się na płaszczyźnie prawa procesowego między innymi w treści przepisu art. 246 k.p.c, zgodnie z którym, gdy forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny tylko w przypadku, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, ale także w wypadkach określonych w Kodeksie cywilnym. Ta regulacja odsyła z kolei m.in. do treści art. 74 § 2 k.c, zgodnie z którym mimo niezachowania formy ad probationem, dowód ze świadków lub dowód z przesłuchania stron jest dopuszczalny, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą, albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma.

W doktrynie podkreśla się, że podobny zakaz dowodowy musiałby być przez sądy respektowany także wtedy, gdyby art. 247 w ogóle nie istniał. Należy bowiem zwrócić uwagę, że każdy dokument obejmujący czynność prawną jest nie tylko dowodem jej dokonania, ale przede wszystkim tę czynność ucieleśnia, czyli wyraża. Dokument zatem zawierający oświadczenia woli inkorporuje te oświadczenia i poza dokumentem one nie istnieją. Nie może zatem powstać żadna różnica pomiędzy treścią dokumentu zawierającego oświadczenia woli a treścią samych oświadczeń. Dowód zatem, że

rzeczywista treść czynności prawnej jest inna niż treść dokumentu, który ją obejmuje, jest w istocie bezprzedmiotowy. Bez znaczenia jest bowiem okoliczność, że strona co innego pomyślała lub powiedziała, a co innego napisała i podpisała, skoro dla jej oświadczenia właściwą z mocy ustawy lub woli stron jest forma pisemna. Tym samym, nawet w przypadku uchylenia przepisu art. 247, sądy i tak konsekwentnie nie powinny dopuszczać dowodów podważających treść dokumentu zawierającego czynność prawną (Krzysztof Knoppek, Wokół sporu o ograniczenia dowodowe przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu (próba podsumowania) (w:) Księga Pamiątkowa ku czci Witolda Broniewicza, Łódź 1998, s. 166 i n., Krzysztof Knoppek Komentarz do art. 247 k.p.c., Lex). Również w orzecznictwie podkreśla się, iż dokument utrwała treść czynności w chwili krytycznej dla jej powstania, a nie podlegając zmianom w czasie, umożliwia obiektywne odtworzenie przed sądem treści czynności prawnej, tak jak ją pierwotnie sprecyzowano. Uprzywilejowanie dokumentu jako środka dowodowego eliminuje więc niebezpieczeństwo wpływu na treść ustaleń – zniekształceń związanych z indywidualnymi cechami osób przesłuchiowanych jako świadkowie lub strony (tak np. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 18 grudnia 2014 roku I ACa 1275/14).

Z uwagi na powyższe, w ocenie Sądu nie ma jakichkolwiek podstaw do dopuszczenia dowodu mającego wykazać, że uzgodniona przez strony kwota 450 000 zł, którą pozwany zobowiązał się uiścić z tytułu pokrycia kosztów mobilizacji i demobilizacji sprzętu, jest w rzeczywistości inna niż wyrażona w dokumencie.

Należy tu jeszcze raz podkreślić, że dokumenty konstytutywne, tj. obejmujące czynności prawne, nie mogą być prawdziwe lub nieprawdziwe, czyli zgodne z prawdą lub niezgodne z prawdą, gdyż problem ich prawdziwości (zgodności z prawdą) w ogóle nie istnieje. Czynność prawna bowiem dokonana w formie pisemnej jest dokładnie taka, jaki jest dokument ją ucieleśniający. Oświadczenia woli zawarte w dokumencie mogą natomiast być ważne lub nieważne albo skuteczne lub bezskuteczne, a to jest zupełnie inny problem, rozstrzygany na gruncie przepisów prawa materialnego.

Pozwany nie podnosił, że oświadczenie woli zawarte w § 5 aneksu nr (...) jest nieważne lub bezskuteczne. Nie twierdził również, by strony dokonały zmiany postanowienia zawartego w § 5 aneksu. Zmiana ta musiałaby również przybrać formę pisemną, bo taką formę strony zastrzegły w § 23 ust. 5 Umowy, pod rygorem nieważności, czyli musiałaby zostać udowodniona innym dokumentem (np. kolejnym aneksem). W myśl przepisu art. 76 K.c. jeżeli strony zastrzegły w umowie, że określona czynność prawna między nimi powinna być dokonana w szczególnej formie (ad solemnitatem), czynność ta dochodzi do skutku tylko przy zachowaniu zastrzeżonej formy.

W odniesieniu do wniosków dowodowych o przesłuchanie K. P. oraz A. C. należy podnieść, że zmierzają one do wykazania jasnych i dokładnych oświadczeń woli sprzecznie z treścią Aneksu nr (...) (wbrew osnowie aneksu) i to pomiędzy uczestnikami czynności prawnych uzgodnionych i zaakceptowanych przez strony. Powód wyraźnie sprzeciwił się przeprowadzeniu wnioskowanych przez pozwanego dowodów, słusznie wskazując, że prowadzenie dowodu na okoliczność kwoty zaakceptowanej tak co do zasady jak i wysokości (tj. kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn określonych do zapłaty przez Pozwaną jednoznacznie na 450 000 zł), stanowiłoby niedopuszczalną w tym przypadku ingerencję w treść zawartych w Aneksie oświadczeń woli stron, które są jasne i nie wymagają żadnych dodatkowych zabiegów interpretacyjnych. Wykładnia i kontekst sytuacyjny nie może pomijać zwerbalizowanej treści oświadczeń woli stron, ani prowadzić do wyników z nią sprzecznych. Użyte na piśmie sformułowania i pojęcia są bowiem jednym z istotnych wykładników woli stron, które powinny rozumieć tekst umowy zgodnie z ich treścią.

Okoliczności przyznane przez pozwanego i wykazane dokumentem tj. aneksem nie wymagają żadnego dalszego dowodu na potwierdzenie tego, co już wynika jednoznacznie z ich treści.

W tym stanie rzeczy Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego, jako niedopuszczalne i nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sprzeciwianie się treści oświadczeń woli, które podważa sens jednoznacznych i nie wymagających dodatkowych zabiegów interpretacyjnych oświadczeń, nie może prowadzić do wniosków sprzecznych z niebudzącą wątpliwości, co do rzeczywistych intencji stron, treścią zawierającego je dokumentu, jakim jest Aneks nr (...). Uznając, iż powyższy dokument stanowi dostateczną i wystarczającą podstawę prawną do zasądzenia objętego żądaniem pozwu roszczenia

od Pozwanego, Sąd – w oparciu o treść § 5 aneksu - orzekł jak w sentencji, zasądzając na rzecz powoda uzgodnioną przez strony kwotę. Należy zauważyć, iż zarówno rekompensata za straty z tytułu nieosiągnięcia planowanej produkcji (§ 6), jak i kwota należna z tytułu kosztów mobilizacji i demobilizacji maszyn i urządzeń (§5), ustalone zostały przez strony w sposób stały, ryczałtowy. Strony nie przewidziały możliwości zmiany wysokości uzgodnionych kwot.

Odsetki od żądanej kwoty Sąd zasądził od dnia 8 maja 2014 roku na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią § 5 aneksu, 50% z kwoty 450 000 zł miała być zapłacona przed mobilizacją, a 50% - wraz z ostatnią fakturą za roboty wykonane w 2013 roku. Z treści aneksu nr (...) z dnia 1 sierpnia 2012 roku wynika, że powód miał zakończyć roboty w 2013 roku (§ 1 aneksu), a wraz z ostatnią fakturą za roboty wykonane w 2013 roku pozwany zobowiązał się zapłacić drugą część kwoty określonej w § 5 umowy, objętej niniejszym pozwem (odnośnie pierwszej raty – strony ustaliły, że pozwany zapłaci ją przed mobilizacją w 2013 roku). Ponieważ ostatecznie roboty zakończone zostały nie w 2013, ale w 2014 roku, a końcowa faktura datowana była na 2 kwietnia 2014 roku, wraz z tą fakturą pozwany winien był zapłacić powodowi kwotę określoną w § 5 umowy. Ponieważ jednak faktura z dnia 2 kwietnia 2014 roku (faktura Vat nr (...)), obejmująca okres rozliczeniowy od 1 lutego 2012 do 28 lutego 2014 roku – co jest bezsporne - nie została zapłacona przez pozwanego, tylko przez zamawiającego – Skarb Państwa (...), który uznał odpowiedzialność za zapłatę należnego powodowi wynagrodzenia w ramach solidarnej odpowiedzialności, roszczenie o zapłatę kwoty dochodzonej pozwem stało się wymagalne z upływem 30 dniowego terminu od daty doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty – noty obciążeniowej z dnia 2 kwietnia 2014 roku, doręczonej pozwanemu w dniu 7 kwietnia 2014 roku. Z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia, zobowiązanie stało się wymagalne, co oznacza, że wierzyciel uzyskał możliwość żądania od dłużnika spełnienia świadczenia, a dłużnik powinien to żądanie zaspokoić (art.120 k.c., art.455 k.c.). Tym samym Sąd uznał zarzut pozwanego, jakoby roszczenie powoda nie stało się nigdy wymagalne – za niezasadny.

Na podstawie art. 108 k.p.c. Sąd rozstrzygnął o zasadzie ponoszenia kosztów procesu, obciążając pozwanego, jako przegrywającego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik wynikającą z art. 98 k.p.c. - obowiązkiem zwrotu na rzecz powoda kosztów procesu, zaś szczegółowe wyliczenie tych kosztów pozostawił referendarzowi sądowemu.

SSO Iwona Falkowska

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

SSO Iwona Falkowska